

5. TsDAVO Ukrayiny. – F. 166. – Op. 15. – Spr. 6785. Dokumenty (postanovy, plany, dopovidni zapysky) zasidannya kolehiyi Ministerstva osvity URSR 24 hrudnya 1969 r. [Documents (resolutions, plans, memoranda) of the meeting of the Board of the Ministry of Education of the USSR December 24, 1969]. 231 ark.
6. TsDAVO Ukrayiny. – F. 166. – Op. 15. – Spr. 9329. Dovidky pro rezul'taty perevirky roboty viddiliv narodnoyi osvity, shkil, doshkil'nykh zakladiv ta pro rozvytok narodnoyi osvity za 1987 rik [Information on the results of the audit of the work of the departments of public education, schools, preschool institutions and the development of public education in 1987]. 203 ark.
7. TsDAVO Ukrayiny. – F. 166. – Op. 17. – Spr. 4. Dokumenty zasidan' kolehiyi Ministerstva narodnoyi osvity Ukrayiny (postanovy, rishennya, dopovidni zapysky) 14 veresnya – 30 lystopada 1988 r. [Documents of the sessions of the Board of the Ministry of National Education of Ukraine (resolutions, decisions, memoranda) September 14 – November 30, 1988]. 131 ark.

Стаття надійшла в редакцію 22.02.2018 р.

УДК 378 : 001. 895(073.8)

DOI 10:25128/2415-3605.18.1.2

НАТАЛІЯ ЛУПАК

<https://orcid.org/0000-0001-7868-8771>

lupak@elr.tnpu.edu.ua

кандидат філологічних наук, доцент

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

вул. Максима Кривоноса, 2, м. Тернопіль

ПЕДАГОГІЧНА ІННОВАТИКА У ВИЩІЙ ШКОЛІ В КОНТЕКСТІ СВІТОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ОСВІТНІХ СИСТЕМ

Узагальнено сутність педагогічної інноватики як цілісного суспільного феномена в освіті, в якому синтезовано ідеї та теорії різних наукових напрямів. Проаналізовано методологічні та методичні засади педагогічної інноватики. Вивчення наукових джерел уможливило встановити її категоріально-понятійний апарат, визначити об'єкт, предмет, принципи та закономірності, ключові поняття. На основі розгляду світових тенденцій розвитку освітніх систем розглянуто організаційно-методичне забезпечення педагогічної інноватики у вищій школі України, а саме: розробку та впровадження в практику інноваційних моделей, проектів, технологій, методів тощо. Наведено приклад інноваційного освітнього проекту «Англійська мова для університетів», ініційованого Британською Радою в Україні за підтримки Міністерства освіти і науки (МОН) України, як процедури й комплексу заходів національного й інституційного характеру, котрі забезпечують перехід освітнього процесу, зокрема в контексті викладання та вивчення англійської мови, на якісно новий рівень. Доведено, що реалізація проекту відповідає більшості виявлених тенденцій розвитку системи вищої освіти: сприяє покращенню рівня володіння англійською мовою в університетах України; уможливорює безперервний професійний розвиток, вдосконалення лінгвістичних та професійних умінь академічних працівників і викладачів; забезпечує впровадження політики інтернаціоналізації університетів та популяризації викладання фахових дисциплін англійською мовою, оновлення методичного забезпечення викладання навчальної дисципліни «Англійська мова професійного спрямування». З'ясовано, що для впровадження педагогічних інновацій в освітній процес закладу вищої освіти необхідним є аналіз тріади чинників: поточних можливостей закладу; інноваційного потенціалу (особистісних, методичних, технологічних ресурсів); наявності довгострокової стратегії.

Ключові слова: педагогічна інноватика, інновація, освіта, освітня система, вища школа, світові тенденції, розвиток.

НАТАЛІЯ ЛУПАК

кандидат філологічних наук, доцент

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

ул. Максима Кривоноса, 2, г. Тернопіль

**ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ИННОВАТИКА В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ В КОНТЕКСТЕ
МИРОВЫХ ТЕНДЕНЦИЙ РАЗВИТИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ СИСТЕМ**

Обобщены сущность педагогической инноватики как целостного общественного феномена в образовании, в котором синтезированы идеи и теории различных научных направлений. Осуществлен анализ методологических и методических основ педагогической инноватики. Изучение научных источников позволило установить ее категориально-понятийный аппарат, определить объект, предмет, принципы и закономерности, ключевые понятия. На основе рассмотрения мировых тенденций развития образовательных систем рассмотрены организационно-методическое обеспечение педагогической инноватики в высшей школе Украины: разработку и внедрение в практику инновационных моделей, проектов, технологий, методов и тому подобное. Приведен пример инновационного образовательного проекта «Английский язык для университетов», инициированного Британским Советом в Украине при поддержке Министерства образования и науки (МОН) Украины, как процедуры и комплекса мероприятий национального и институционального характера, которые обеспечивают переход образовательного процесса, в частности в контексте преподавания и изучения английского языка, на качественно новый уровень. Доказано, что реализация проекта соответствует большинству выявленных тенденций развития системы высшего образования: способствует улучшению уровня владения английским языком в университетах Украины; делает непрерывное профессиональное развитие, совершенствование лингвистических и профессиональных умений академических работников и преподавателей; обеспечивает внедрение политики интернационализации университетов и популяризации преподавания профессиональных дисциплин на английском языке, обновление методического обеспечения преподавания учебной дисциплины «Английский язык профессионального направления». Выяснено, что для внедрения педагогических инноваций в образовательный процесс учреждения высшего образования необходимо анализ триады факторов: текущих возможностей учреждения; инновационного потенциала (личностных, методических, технологических ресурсов); наличии долгосрочной стратегии.

Ключевые слова: педагогическая инноватика, инновация, образование, образовательная система, высшая школа, мировые тенденции, развитие.

NATALIA LUPAK

Candidate of Philology, Assistant Professor
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
Maxym Kryvonis Str., 2, Ternopil

**INNOVATIVE PEDAGOGY AT HIGHER SCHOOL IN THE CONTEXT OF
GLOBAL TRENDS OF EDUCATION SYSTEMS DEVELOPMENT**

In the present article the analysis of scientific literature enabled to define innovative pedagogy not only as a science that studies essence, origin and patterns of development of pedagogical innovations, but also as a holistic social phenomenon in education that combines ideas and theories of various branches of science. The general problems of the support of the innovations in education are determined upon the foundation of the analysis of the modern state of introduction and extension of innovations and innovative education projects; their general characteristics are given. Modern ways to introduction of the innovations in the system of higher school in Ukraine are characterized. It is discovered that specifics of the up-to-day tendencies of the development of the higher school are caused by necessity of training of highly professional and competent specialist, the one, who correspond to new demands of the socio-cultural and information situation. It is outlined that modern innovative education is the surpassing education, the main peculiarity of which is working out of the advanced methods and means of the knowledge obtaining that form individuality in the information and education space of the common world. It is stressed upon the need of development of innovative activity of the higher school institutions, as well as necessity of its introduction by the members of the educational process on the basis of the word freedom and creativity, knowledge and information spreading, scientific researches and using of the results. It is mentioned that the main attention is drawn to the international integration of the system of higher school of Ukraine, and at the same time to preserving and development of the achievements of the progressive traditions of the national higher school. The importance of creation of the conditions for keeping, development and using of national scientific-technical and innovative potential; as well as cooperation of science, education, production and finance-credit clusters in development of innovating activity is underlined. The urgency of the problem of forming and spreading of innovations in pedagogical process, the necessity of determination of pedagogic innovative trends from the point of view of the modern world tendencies in the system of higher school is emphasized with understanding that modern humanistic and democratic dimensions of

education have to assist to creation of integral educational system with advanced content and forms. The analysis of the methodological foundations of innovative pedagogy has been carried out; its object, subject, principles and regularities, and the terminology apparatus have been specified. The organisational and methodical provision of innovative pedagogy has been considered at the higher education level on the basis of identifying global trends of educational systems development. The example of the innovative educational project "English for Universities" initiated by the British Council and supported by the Ministry of Education and Science of Ukraine has been provided. The above-mentioned project has been described as a procedure and a complex of measures of national and institutional character that ensure transition of the educational process to a qualitatively new level, in particular in the context of teaching and learning English for professional purposes. It has been revealed that the main condition for the introduction of innovative educational activities in higher education institutions is the appropriate training of academic and pedagogical staff.

Keywords: *pedagogical innovation, innovation, education, educational system, higher school, world tendencies, development.*

Особливості новітніх тенденцій розвитку вищої освіти зумовлені необхідністю підготовки високопрофесійного, компетентного, конкурентоспроможного фахівця, який відповідатиме нинішнім вимогам соціокультурної та інформаційної ситуації. «Сучасна інноваційна освіта – це випереджувальна освіта, відмінною особливістю якої є розробка передових методів і засобів придбання знань, що формують особистість у єдиному світовому інформаційно-освітньому просторі», – вказує С. І. Стрілець [13, с. 11]. У Законі України «Про вищу освіту» [10] акцентовано на необхідності забезпечення розвитку інноваційної діяльності закладів вищої освіти, надання учасникам освітнього процесу можливості її впровадження на засадах свободи слова й творчості, поширення знань та інформації, проведення наукових досліджень й використання їх результатів. На нашу думку, особливе значення в умовах сьогодення має акцент на міжнародній інтеграції та інтеграції системи вищої освіти України з Європейським освітнім простором, але, водночас не менш важливим є збереження й розвиток досягнень та передових традицій національної вищої школи. У Законі України «Про інноваційну діяльність» [12] підкреслюється важливість створення умов для збереження, розвитку і використання вітчизняного науково-технічного та інноваційного потенціалу; забезпечення взаємодії науки, освіти, виробництва, фінансово-кредитної сфери у розвитку інноваційної діяльності. Таким чином, усе зазначене вище зумовлює актуальність проблеми створення та впровадження інновацій в педагогічний процес закладу вищої освіти в контексті світових тенденцій розвитку освітніх систем.

Питання теорії та практики педагогічної інноватики є предметом дослідження українських та зарубіжних науковців. Теоретичні засади розробки педагогічних інновацій обґрунтовано І. Бехом, Л. Ващенко, М. Дічек, О. Дубасенюк, В. Загвязинським, В. Кременем, Н. Ничкало, І. Підласим, П. Саухом, та ін.; методичні засади впровадження педагогічних інновацій, зокрема в освітньому процесі закладу вищої освіти (створення інноваційного методичного забезпечення, інноваційних освітніх середовищ: центрів, служб) висвітлено в працях О. Антонової, Р. Болайто, Т. Вагнера, І. Дичківської, І. Ковальчука та ін.; особливості підготовки педагогічних кадрів до розробки та застосування інноваційних технологій в освітньому процесі досліджено Д. Грубічем, С. Вітвицькою, І. Гавриш, Ю. Клименюк, Н. Колесник, В. Литньовим та ін.

Метою статті є узагальнення методологічних та методичних засад педагогічної інноватики у вищій школі України на основі розгляду світових тенденцій розвитку освітніх систем.

Аналіз наукових праць свідчить про необхідність дослідження педагогічної інноватики крізь призму нинішніх світових тенденцій в системі вищої освіти. Сучасні гуманістичні та демократичні виміри освіти мають сприяти створенню цілісної освітньої системи з оновленим змістом та формами. Слушною є думка О. Дубасенюк, котра зазначає, що інновації в педагогіці пов'язані із загальними інтеграційними процесами у суспільстві: «Інновації в освіті є закономірним явищем, динамічним за характером і розвивальним за результатами, їх запровадження дозволяє вирішити суперечки між традиційною системою і потребами в якісно новій освіті» [4, с. 12].

Серед важливих завдань розвитку системи вищої освіти виокремлюються ті, що безпосередньо пов'язані з упровадженням інновацій в освітній процес, а саме: 1) забезпечення інноваційної спрямованості вищої освіти через масштабну комп'ютеризацію й активізацію

науково-технічної та інноваційної діяльності, створення інноваційних структур, реформування системи освіти з урахуванням вимог європейських стандартів і збереження культурних та інтелектуальних національних традицій; 2) підвищення результативності вузівського сектору наукових досліджень і розробок з метою посилення його ролі у забезпеченні інноваційного розвитку національної економіки; 3) забезпечення розширеного відтворення знань на основі інтеграції вищих навчальних закладів, академічних та галузевих установ [8, с. 5–6]. Зазначене вище уможливорює зробити висновок, що педагогічна інноватика включає такі процеси, як реформування, розвиток, інтеграція, акумулювання й поширення передового досвіду.

Поняття «педагогічна інноватика» представлено в науковій літературі як наука про педагогічні нововведення, спрямована на аналіз процесів розвитку освітніх систем на основі продукування, розповсюдження й освоєння інновацій, дослідження ефективності інноваційних змін [2]; окрема галузь знань, коло наукових інтересів якої окреслено переважно аналізом принципів та закономірностей інноваційного педагогічного процесу, визначенням особливостей впровадження інноваційних педагогічних технологій, а також інноваційним освітнім менеджментом [7].

В Енциклопедії освіти за редакцією В. Кременя поняття про новаторську педагогічну діяльність увиражено як «інновації в освіті». Автор енциклопедичної статті Л. Ващенко трактує його так: «процес творення, запровадження та поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, педагогічних та управлінських технологій, у результаті яких підвищуються показники (рівні) досягнень структурованих компонентів освіти, відбувається перехід системи до якісно іншого стану» [6, с. 337].

Науковці вважають, що інновації потрібно розглядати як цілісний суспільний феномен в освіті. Основою для створення, розвитку і впровадження сучасних інноваційних педагогічних технологій в освітній процес слугують соціально-філософські культурологічні доктрини, соціологія, загальна та соціальна психологія, креатологія тощо. Узагальнення наукових досліджень уможливорює дійти висновку, що педагогічну інноватику необхідно розуміти як окрему науку, а не напрям. Окрім того, вона має міждисциплінарний характер, оскільки синтезує знання з різних наук.

В. Вакуленко [2] виокремлює теоретичні блоки понять і принципів педагогічної інноватики: 1) теорія створення нового у педагогіці (педагогічна неологія): нове в педагогіці, класифікація педагогічних новацій, умови створення нового, критерії новизни, міра готовності нового до його освоєння і використання, традиції та новаторство, етапи створення нового у педагогіці; 2) методологія сприйняття інновацій (педагогічна аксіологія): оцінювання, освоєння та усвідомлення педагогічним співтовариством того, що виникає у педагогічній теорії і практиці; 3) технологія впровадження та використання нового, його поширення та узагальнення, тобто розробка рекомендацій (педагогічна праксеологія): осмислення практики застосування педагогічних інновацій, вивчення закономірностей і форм упровадження, використання нового.

З огляду на сутнісні ознаки інновацій І. Дичківська розглядає їх із двох боків: як процес і як продукт (результат): «Інновація як процес означає часткову або масштабну зміну стану системи і відповідну діяльність людини. Інновація як результат передбачає процес створення (відтворення) нового, що має конкретну назву «новація». На цій підставі розрізняють поняття новація («новий засіб») як певний засіб (нові ідеї, методи, методики, технології, програми тощо) та «інновація», яке ширше за змістом, оскільки означає процес, предметом якого є новації» [3, с. 23–24].

Науковець сформулювала закономірності педагогічної інноватики, знання яких сприяє розумінню динаміки розвитку протиріч інноваційних освітніх процесів, а також розкриттю принципів управління ними: закон незворотної дестабілізації педагогічного інноваційного середовища; закон фінальної реалізації інноваційного процесу; закон стереотипізації педагогічних інновацій; закон циклічного повторення, зворотності педагогічних інновацій [3, с. 37–38]. Ці закономірності, на нашу думку, відображають ідею про те, що процес створення та реалізації інновацій може мати нестійкий, стихійний характер, тому потребує відповідного управління. Крім того, інновації можуть бути початком нових традицій.

Важливе значення має встановлення понятійно-термінологічного апарату педагогічної інноватики. Так, її ключове поняття – «інновація», котре є синонімічним поняттям

«нововведення». Інновації в освіті – це «процес творення, запровадження та поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, педагогічних та управлінських технологій, у результаті яких підвищуються показники (рівні) досягнень структурних компонентів освіти, відбувається перехід системи до якісно іншого стану» [14, с. 54]. У Законі України «Про інноваційну діяльність» під інноваціями розуміються «новостворені, застосовані, вдосконалені, конкурентоздатні технології, продукція або послуги, організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і/або соціальної сфери» [12].

У педагогічній літературі поняття «інновація» інтерпретується по-різному.

Окрім концепту «інновація», більшість учених до термінологічного апарату педагогічної інноватики відносять такі поняття, як «інноваційний процес», «інноваційна діяльність», «інноваційна педагогічна технологія», «інноваційне середовище», «інноваційний потенціал» та ін. Пріоритетними для нашого дослідження є поняття «інноваційна освітня діяльність закладу вищої освіти», яке, відповідно до положення «Про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності» [11], передбачає використання освітніх інновацій, перевірених у ході експериментів всеукраїнського та регіонального рівнів, й розроблення, експериментальну перевірку варіативної частини змісту вищої освіти та «інноваційний освітній проект» як процедуру й комплекс усіх необхідних заходів, котрі забезпечують перехід освітнього процесу у закладі вищої освіти на якісно новий рівень.

О. Дубасенюк серед тенденцій розвитку систем вищої освіти в контексті глобалізаційних та євроінтеграційних процесів називає наступні: 1) спеціалізація, спрямована на формування навичок самостійного пошуку перспективних напрямів методології досліджень і відповідних розробок; 2) відхід від явно біологізованого тлумачення здібностей й віднесення на цій основі багатьох дітей в категорію «нездібних»; 3) перебудова освітнього процесу з метою творчого характеру засвоєння знань й закладення бази для науково-дослідної і конструкторсько-проектної діяльності; 4) посилення диференціації та індивідуалізації освітнього процесу; 5) активний пошук нової методичної системи, яка орієнтована не тільки на інтелект особистості, але й на її емоційну та підсвідому сфери; 6) впровадження принципів безперервної освіти; 7) трансформування змісту вищої освіти через посилення соціальної й гуманітарної складових [5, с. 138]. Вважаємо, що виявлені дослідницею тенденції зорієнтовані передусім на особистісний розвиток майбутнього фахівця, всебічне розкриття його внутрішнього потенціалу.

Заслугове на увагу наукова думка Г. Товканець про основні тенденції розвитку сучасної європейської вищої освіти: 1) інтернаціоналізація та транснаціоналізація вищої освіти; 2) забезпечення якості вищої освіти; 3) актуалізація та підвищення рівня докторської підготовки; 4) впровадження принципів неперервної освіти; 5) зростання ролі університетів у зміцненні демократичних суспільств й посиленні суспільної єдності; 6) розвиток культури академічної автономії й творчості вищих навчальних закладів як запоруки стійкого саморозвитку; 7) гармонійне поєднання наукових досліджень, бізнесу та практичної підготовки; 8) створення системи соціальної відповідальності [15, с. 29–30].

На основі зазначених вище світових тенденцій розвитку освітніх систем вважаємо за потрібне розглянути організаційно-методичне забезпечення педагогічної інноватики у вищій школі, під яким розуміємо розробку та впровадження в практику інноваційних моделей, проектів, технологій, методів тощо.

Доцільним є вивчення досвіду реалізації в закладах вищої освіти України інноваційних освітніх проектів, зокрема масштабного міжвузівського проекту «Англійська мова для університетів», розпочатого Британською Радою в Україні в 2014 р. за підтримки МОН України. Він є інноваційним, оскільки «приносить позитивні, якісно нові та сталі зміни у рівні викладання та вивчення англійської мови у вищих навчальних закладах а також у володінні англійською мовою, щоб науково-викладацький склад університетів міг повною мірою брати участь у програмах міжнародного обміну та співпраці, а студенти могли закінчувати навчання, маючи більше необхідних для працевлаштування умінь та розуміючи навколишній світ» [1, с. 12].

Вважаємо, що проект відповідає більшості зазначених вище тенденцій розвитку системи вищої освіти. Наприклад, її інтернаціоналізація та транснаціоналізація зумовлюють «попит на здобуття вмінь з англійської мови в усіх освітніх секторах, оскільки випускникам потрібен вищий рівень володіння англійською мовою для працевлаштування чи навчання за кордоном, викладачам фахових дисциплін – для проведення та публікування досліджень й вивчення

наукової літератури, й, загалом, викладачам усіх рівнів освіти – для навчання студентів на всіх освітніх етапах» [1, с. 19]. Цей проект, як відзначають експерти, є відповіддю на стрімкий розвиток університетської освіти в контексті інтернаціоналізації. Названо основні потреби суб'єктів освітнього процесу, що стали стимулом до нововведень: потреба у всесвітньо визнаних документах про освіту, академічній мобільності студентів та академічних співробітників, упорядкуванні програм та документації для отримання академічного ступеню, розробці систем для забезпечення контролю якості освіти тощо.

Концептуальною ідеєю проекту, що забезпечує впровадження принципів неперервної освіти, є безперервний професійний розвиток (Continuing Professional Development), який уможлиблює вдосконалити лінгвістичні та професійні вміння академічних працівників і викладачів.

Значущим є те, що реалізація проекту «Англійська мова для університетів» сприяє зростанню ролі цих навчальних закладів у зміцненні демократичного суспільства й посиленню суспільної єдності і водночас стимулює розвиток культури академічної автономії й творчості вишів завдяки запровадженню політики інтернаціоналізації університетів та популяризації викладання фахових дисциплін англійською мовою. На національному рівні політика передбачає комплекс наступних заходів: 1) дозвіл та підтримка викладання фахових дисциплін англійською мовою в університетах; 2) встановлення національних цілей виведення університетів у рейтинги визначення пріоритетних («дослідницьких») університетів; 3) фінансування модернізації пріоритетних університетів; 4) встановлення цілей з викладання фахових дисциплін англійською (кількість курсів тощо); 5) спрощення візових процедур для працевлаштування; 6) встановлення мінімальних рівнів за шкалою Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти для університетських викладачів.

Зазначимо, що гармонійне поєднання наукових досліджень, бізнесу та практичної підготовки, зокрема засобами англійської мови, досягається завдяки оновленню методичного забезпечення викладання навчальної дисципліни «Англійська мова професійного спрямування». Ця дисципліна, за словами експертів, має охоплювати наступні галузі:

1. Англійська мова для академічних цілей (English for Academic Purposes) є необхідною для навчання в університеті, наприклад, читання академічних книг і видань, написання академічних завдань і робіт, слухання академічних лекцій, участі в академічних дискусіях. Англійську мову для академічних цілей, зазвичай, поділяють на загальну (English for General Academic Purpose) і вузькоспеціалізовану (English for Specific Academic Purposes).

2. Англійська мова для фахових цілей (English for Occupational Purposes) пов'язана з викладанням англійської для професійної діяльності, наприклад, написання ділових листів, здійснення ділових телефонних дзвінків, читання професійних звітів, проведення ділових презентацій тощо. Складовими цієї галузі є англійська мова для загальних фахових цілей (English for General Occupational Purposes) передбачає викладання англійської для фахових цілей незалежно від професії. Англійська мова для вузьких фахових цілей (English for Specific Occupational Purposes) передбачає вивчення мови для конкретної професії, охоплює технічну термінологію й норми для написання певних документів [1, с. 6–8].

Зазначене вище дає можливість ствердити, що ефективність інноваційної освітньої діяльності в закладах вищої освіти залежить від підготовки, яку здійснено зовнішньою агенцією, внутрішньої підготовки в межах закладу та підтримки з боку керівництва. Узагальнюючи думки британських експертів, відзначимо, що при впровадженні педагогічних інновацій в освітній процес закладу вищої освіти необхідним є аналіз тріади чинників: поточних можливостей закладу; інноваційного потенціалу (особистісних, методичних, технологічних ресурсів); наявності довгострокової стратегії.

Таким чином, з'ясовано, що педагогічну інноватику доцільно розуміти не лише як науку, що вивчає природу, закономірності виникнення та розвитку педагогічних інновацій, а і як цілісний суспільний феномен в освіті, в якому синтезовано ідеї та теорії різних наукових напрямів. Реалізація інноваційної освітньої політики в Україні формується на загальнодержавному, регіональному й інституційному рівнях, забезпечується нормативною базою та інноваційними процесами, пов'язаними зі створенням нової теорії і практики освіти. Аналіз методологічних засад педагогічної інноватики уможливив визначити її об'єкт, предмет, класифікацію, принципи та закономірності, термінологічний апарат. Вивчення методичних засад педагогічної інноватики у вищій школі відбувається на основі виявлення світових

тенденцій розвитку освітніх систем. Наведено приклад інноваційного освітнього проекту «Англійська мова для університетів» як процедури й комплексу заходів національного й інституційного характеру, котрі забезпечують перехід освітнього процесу, зокрема в контексті викладання та вивчення англійської мови, на якісно новий рівень. Головною умовою впровадження інноваційної освітньої діяльності у закладі вищої освіти є відповідна підготовка науково-педагогічних кадрів.

Перспективами подальших досліджень у цьому напрямку є вивчення питань підготовки педагогів до розробки та реалізації інноваційних освітніх проектів в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Болайто Р., Вест Р. Інтернаціоналізація українських університетів у розрізі англійської мови: проект «Англійська мова для університетів» / Р. Болайто, Р. Вест. – К.: Сталь, 2017. – 154 с.
2. Вакуленко В. М. Види інновацій в освіті та їх класифікація / В. М. Вакуленко // Вісник національної академії Державної прикордонної служби України. – 2010. – Вип. 4 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2010_4_4.
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посібник. / І. М. Дичківська – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.
4. Дубасенюк О. А. Інновації в сучасній освіті / О. А. Дубасенюк // Інновації в освіті: інтеграція науки і практики: збірник науково-методичних праць. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – С. 12–28.
5. Дубасенюк О. А. Розвиток вищої освіти : тенденції та перспективи/ О. А. Дубасенюк // «Людиноцентризм як основа гуманітарної політики України: освіта, політика, економіка, культура»: матеріали Всеукр. конференції (м. Київ, 22 лютого 2011 р.). – К., 2011. – С. 137–140.
6. Енциклопедія освіти / АПН України: [голов. ред. В. Г. Кремень]. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
7. Ігнатюк О. Теоретико-методологічні основи педагогічної інноватики / О. Ігнатюк // Навчання і виховання обдарованої дитини: зб. наук. праць – 2013. – Вип. 2. – С. 94–104 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nivoo_2013_2_14.
8. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи: монографія / за заг. ред. П. Ю. Сауха. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. – 441 с.
9. Кремень В. Г. Освіта: наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати / В. Г. Кремень. – К.: Грамота, 2005. – 448 с.
10. Про вищу освіту: Закон України від 4 липня 2002 р., редакція від 1 січня 2018 р. № 40-15 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
11. Про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності: наказ Міністерства освіти і науки України від 7 листопада 2000 р., редакція від 31 жовтня 2017 р. № з0946-00 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0946-00/ed20171031>.
12. Про інноваційну діяльність: Закон України від 4 липня 2002 р., редакція від 5 грудня 2012 р. № 40-15 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
13. Стрілець С. І. Педагогічна інноватика у вищій школі: теорія і практика: Навч. посібник для студентів вищих навч. закладів / С. І. Стрілець. – Чернігів: ЧНПУ ім. Т. Г. Шевченка, 2013. – 488 с.
14. Термінологічний словник з основ підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів післядипломної педагогічної освіти / авт. кол. Є. Р. Чернишова, Н. В. Гузій, В. П. Ляхощкий та ін.; за наук. ред. Є. Р. Чернишової. – К.: ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», 2014. – 230 с.
15. Товканець Г. В. Тенденції розвитку європейської вищої освіти на початку ХХІ століття / Г. В. Товканець // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія: Педагогіка та психологія. – 2015. – Вип. 1. – С. 28–33.

REFERENCES

1. Bolayto R., Vest R. Internatsionalizatsiya ukrayinskykh universytetiv u rozrizi anhliyskoyi movy: Proekt «Anhliyska mova dlya universytetiv» [Internationalization of Ukrainian Universities in the English Language: Project “English for Universities”] / R. Bolayto, R. Vest. – K.: Stal, 2017. – 154 s.
2. Vakulenko V. M. Vydy innovatsiy v osviti ta y ikh klasyfikatsiya [Types of innovations in education and their classification] / V. M. Vakulenko // Visnyk natsionalnoyi akademiyi Derzhavnoyi prykordonnoyi sluzhby Ukrayiny. – 2010. – Vyp. 4 [Electron. resyrs]. – Rezum dostypty: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2010_4_4.
3. Dychkivska I. M. Innovatsiyni pedahohichni tekhnolohiyi: navch. posibnyk [Innovative pedagogical technologies:] / I. M. Dychkivska – K.: Akademvydav, 2004. – 352 s.
4. Dubasenyuk O. A. Innovatsiyi v suchasniy osviti [Innovations in modern education] / O. A. Dubasenyuk // Innovatsiyi v osviti: intehratsiya nauky i praktyky: zbirnyk nakovo-metodychnykh prats. – Zhytomyr: Vyd-vo ZHDU im. I. Franka, 2014. – S. 12–28.

5. Dubasenyuk O. A. Rozvytok vyshchoyi osvity: tendentsiyi ta perspektyvy [Higher Education Development: Trends and Prospects] / O.A. Dubasenyuk // «Lyudynotsentryzm yak osnova humanitarnoyi polityky Ukrayiny: osvita, polityka, ekonomika, kultura»: materialy Vseukr. konferentsiyi m. Kyiv, 22 lyutogo 2011 r.). K., 2011. – S. 137–140.
6. Encyklopedia osvitu [Encyclopedia of Education] / APN Ukrayiny /: [holov. red. V.H. Kremen]. – K.: Yurinkom Inter, 2008. – 1040 s.
7. Ihnatovych O. Teoretyko-metodolohichni osnovy pedahohichnoyi innovatyky [Theoretical and methodological foundations of pedagogical innovation] / O. Ihnatovych // Navchannya i vykhovannya obdarovanoyi dytyny: zb. nauk. Pratsz – 2013. – Vyp. 2. S. 94-104 [Electron. resyrs]. – Rezum dostypu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nivoo_2013_2_14.
8. Innovatsiyi u vyshchii osviti: problemy, dosvid, perspektyvy: monohrafiya [Innovations in higher education: problems, experience, perspectives: monograph] / za zah. red. P. YU. Saukha. – Zhytomyr: Vyd-vo ZHDU im. I. Franka, 2011. – 441 s.
9. Kremen V. H. Osvita: nayka v Ukrayini Innovatsiyini aspekty –. Strategya. Realizatsiya. Rezultaty [Education: Science in Ukraine - Innovative Aspects. Strategy. Realization. Results] / V. H. Kremen. – K.: Hramota, 2005. – 448 s.
10. Pro vyshchu osvitu: Zakon Ukrayiny vid 4 lypnya 2002 r., redaktsiya vid 1 sichnya 2018 r. № 40-15. [Electron. resyrs]. – Rezum dostypu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
11. Pro poryadok zdiysnennya innovatsiynoyi osvitnoyi diyalnosti: nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrayiny vid 7 lystopada 2000 r., redaktsiya vid 31 zhovtnya 2017 r. № z0946-00 [Electron. resyrs]. – Rezum dostypu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0946-00/ed20171031>.
12. Pro innovatsiyinu diyalnist: Zakon Ukrayiny vid 4 lypnya 2002 r., redaktsiya vid 5 hrudnya 2012 r. № 40 [Electron. resyrs]. – Rezum dostypu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
13. Strilets S. I. Pedahohichna innovatyka u vyshchii shkoli: teoriya i praktyka [Pedagogical Innovation in Higher School: Theory and Practice]: Navch. posibnyk dlya studentiv vyshchikh navch. zakladiv. / S. I. Strilets – Chernihiv: CHNPU im. T. H. Shevchenka, 2013. – 488 s.
14. Terminolohichnyy slovnyk z osnov pidhotovky naukovykh ta naukovo-pedahohichnykh kadriv pislyadyplomnoyi pedahohichnoyi osvity [Terminological dictionary on the basics of preparation of scientific and pedagogical staff of postgraduate pedagogical education] / avt. kol. YE. R. Chernyshova, N. V. Huziy, V. P. Lyakhotsky; za nauk. red. YE. R. Chernyshovoyi. K.: DVNZ «Universytet menedzhmentu osvity», 2014. – 230 s.
15. Tovkanets H. V. Tendentsiyi rozvytku yevropeyskoyi vyshchoyi osvity na pochatku XXI stolittya [Trends in the development of European higher education at the beginning of the XXI century] / H. V. Tovkanets // Naukoviy visnyk Mukachivskoho derzhavnoho un-tu. Seriya: Pedahohika ta psykholohiya. – 2015. – Vyp. 1. – S. 28–33.

Стаття надійшла в редакцію 27.02.2018 р.

УДК 811.11 «XX»

DOI 10:25128/2415-3605.18.1.3

МИХАЙЛО М'ЯСКОВСЬКИЙ

ID ORCID 0000-0002-6932-8413
mmj2003@ukr.net

кандидат педагогічних наук, доцент
Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка
вул. Максима Кривоноса, 2, м. Тернопіль

ІНОЗЕМНІ МОВИ У ХХІ СТОЛІТТІ: РОЗВИТКИ, ТЕНДЕНЦІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ

Відзначено, що іноземні мови та їх вивчення є однією з головних тем соціуму на початку ХХІ ст., що сьогодні вони належать до повсякденного життя багатьох людей. Проаналізовано окремі аспекти розвитку, тенденції та перспективи іноземних мов у ХХІ ст. в країнах ЄС в умовах глобалізації. На прикладі окремих європейських шкільних систем проведено якісний ретроспективний аналіз з організаційних питань викладання іноземних мов. Охарактеризовано проблеми вивчення іноземних мов і багатомовності. Встановлено кількісний розподіл іноземних мов у сучасній Європі та історичні тенденції, які були властиві цьому процесу. Розкрито взаємозв'язок між мовами, якими найчастіше розмовляють і які вивчаються, а також зокрема місце і роль німецької мови у цьому контексті. Окреслено можливі перспективи розвитку та використання іноземних мов міжнародного спілкування,